

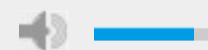
ZLATO JE GNOJ IN GNOJ JE KURAC

METOD ZUPAN / 20. 10. 2021 - 13.30 / TEATER V ETER

00:00:00

00:11:06

2021-10-20-teater-v-eter-zlato-je-gnoj-in-gnoj-je-kurac.mp3

Lepo pozdravljeni, ura je 13 in 31 minut, danes obeležujemo mednarodni dan statistike, vreme je sončno in vetrovno. V dnevnem recenzentskem terminu pa tokrat o verbalnem performansu **Kastracija**, premierno uprizorjenem na festivalu **Mesto žensk** v soboto, 16. oktobra, na **Novi pošti**. Kot je v navadi, je na dogodek opozoril že promocijski material, ki pa je, precej nenavadno, napovedal neznano in skrivnostno avtorico predstave **Glass Illko**, ki, citiramo, »*blagglasno filtrira medijski gnoj [...], ki s sklicevanjem na svobodo govora javno sfero spreminjajo v hlev, v katerem vzreja poslušne ovce.*«

Ko je občinstvo prispelo v dvorano, je imela ta podoba črne kocke - scenskega principa, ki s prikrajšanjem naših senzoričnih kanalov v ospredje postavi le to, kar pač postavi v ospredje. V tokratnem primeru sta bila najprej napadena naš vizualni in aromatični kanal. Sredi črnine nas je namreč pričakalo polje gnoja, sredi njega pa impresivna, tri metre visoka, v bleščeče zlato blago odeta figura v pozi *Wonder Woman*, z velikanskim zlatim satelitom na glavi. Sedaj pa pozor - nadaljnji opis dogajanja bo morda spominjal na konstruktivistično poezijo:

Sredi gnoja zlata lovorika stoji,

Glass Illka oznanja dnevne vesti.

Vile rahljajo gnoj.

Gledalcu 1 cigareta vzplamti,

izpod Glass Illke se psička pojavi,

prsna črpalka črpa mleko.

Svetovalka pri besedilu sadike rožic v gnoj sadi,

gledalec 2 se sleče do golega in

si okoli vratu obesi kravji zvonec,

cin cin

se popase po razrahljanem, ozelenelem polju.

Pol ure po začetku dramskega dogajanja to doživi popoln razkroj. Človek-psička Glass Illko odpelje z odra, človek-krava se pase po gnoju, Glass Illkin glas pa zamre po poslovilnih besedah, da je novice pripravila **Slovenska tiskovna agencija**, ki - opomnimo - prav tako bizarno, že 293 dni opravlja javno službo brez plačila vlade **Republike Slovenije**.

Aluzije na konstruktivizem, prisotne tudi v mizansceni, niso nepremišljene. Nanj in na sorodna avantgardna gibanja, kot je dada, spomnijo tudi uprizoritveni prijem, na primer kuriozne sopostavitve in govorjenje, ne da bi kaj povedali. Govorjeni oziroma brani tekst - ~~s teleprompterja, domiselno skritega v VR očalih znotraj zlate čelade~~ s projekcije za občinstvom (op. av.) - služi kot hrbtnica uprizoritve, vendar ni nosilec sporočilnosti. Besedilo, sestavljeno iz novic tiste sobote, je odigralo le vlogo podlage, na katero so se nalagali drugi motivi. Ti so imeli bolj ali manj berljivo asociativnost, včasih celo simboliko, s katerimi se je spajala podlaga, kar je ustvarjalo izkustveni lok, podoben potencirani izkušnji spremljanja dnevne kronike.

Dnevnoinformativni program je zasnovan precej rudimentarno in zato predvidljivo. Od senzacionalističnih in škandaloznih uvodnikov in napovednikov preidemo k novicam na domačem in mednarodnem političnem parketu, ki se mešajo s kratkočasnejšimi tematikami, športom, vremenom in zadnje čase z epidemiološkimi vestmi. Če nam misli ne pobegnejo drugam, recimo k pomivanju posode ali pa božanju psičke, in nasedemo sugestiji novičarjev, se v nas razplamti jeza, razbohota strah ali, ob ganljivih zgodbah, zaiskri zaupanje v sočloveka. Skratka, razumski in čustveni vlakec smrti, ki nas, paradoksalno, vodi v otopelost. Dramaturški lok se dotakne marsikatere plati dandanašnje izkušnje obveščanja: taktik ustrahovanja, težav pri osredotočenju na dejanske novice in *amm, kaj sem že hotel povedat?*

Uspešnost opisanih gest gre v prvi vrsti pripisati novi personi na uprizoritveni sceni - Glass Illki, ki je v promocijskem gradivu odeta ne le v bleščeče zlato blago, temveč tudi tančico skrivnostnosti. Razlog za njeno anonimnost lahko interpretiramo kot samokastracijsko gesto popolne podreditve umetniškemu projektu. Njen izurjeni glas se med branjem polurnega informativnega programa nikoli ne zmoti, razen kadar namerno zamenja besede, na primer *Evropa* s *KURAC*, hkrati pa nikoli ne postane monoton. Atribut pa je hkrati tudi hiba, saj je njen glas za zveste poslušalke Radia Prvi tako prepoznaven, da v hipu razblini misterioznost njene civilne persone. Predobre, da bi bile naučene zgolj za en performans, so bile tudi njene kretnje, ki so se iz najprej statične drže postopoma razgibale v prepoznavne voditeljske geste.

Za izpiljenost debitantske performerke je nedvomno zaslužna tudi njena mentorica **Anita Wach**, s katero je Glass Illka ustvarila performans v okviru laboratorija **Vie Negative** za uprizarjanje. Za dovršenost projekta pa je poskrbelo sodelovanje z **Mestom žensk, Slovenskim mladinskim gledališčem** in **Zavodom Maska**, od koder prepoznamo tudi druge nastopajoče, ki so se skrivali v publikki oziroma pod obleko osrednje figure.

Zgledovanje po historični avantgardi, ki je prisotno tako v vizualni podobi kot uprizoritvenih tehnikah, je opazno tudi v izrazito političnem sporočilu performansa, ki je brezšivno zlito z ostalimi elementi. Ker pa si kot novinarji nočemo pljuniti v lastno skledo, namenimo nekaj besed še preizpraševanju osrednje kritične osti performansa, ki je uperjena proti javnim medijem. Ti so v promocijskem gradivu označeni za, citiramo, »*spin doktorje, ki z verbalnimi destilacijami strateško kastrirajo javnost.*« Javni mediji naj bi bili brezhrbtenično podrejeni interesom vladajoče ideologije, javnost, ki jih spremlja, pa naj bi bila spužvasto dovzetna za mediirana sporočila, ki naj bi jo pasivizirala oziroma titularno kastrirala v poslušne ovce. A kaj, ko poleg ovc proizvaja tudi samooklicane volkove, ki širijo nezaupanje v javne medije, jih razglašajo za ideološka trobila ter vdirajo v njihova poslopja. Na tej točki se vprašajmo, glasilka katerega glasila je Glass Illka?

Iz videnega, slišane in vohanega lahko razberemo, da je Glass Illka cinična glasilka in nad ravnanjem vladajoče ideologije razočarana insajderka, ki opevano plemenitost in emancipatorni potencial novinarskega poklica išče zunaj radiotelevizijskih studiev - na gledališkem odru. Po stari krilatnici gledališče nastavlja ogledalo sodobnosti in je prvo, ki odgrne zaveso nad prihodnostjo. Čeprav ima sodobno avtorsko gledališče potencial za osebno osvoboditev, pa se v povezavi s kritiko, ki jo zastavlja performans *Kastracija*, velja vprašati, ali bo kaj dosegla, če priča zgolj že prepričan, ali pa bo njen cinizem pač ostal zgolj to.

POLITIKA / JAVLJANJA

**PROTESTOČILO NA TERENU:
PCT IZDAJA**

Javljanje v živo iz protestov proti zaostrovanju protiepidemičnih ukrepov

Jaka Virant / 15. 9. 2021